

O delu arhivov in zborovanjih

Trideset let Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici praznuje letos 30-letnico svojega obstoja. Zgodovina arhivske službe na Goriškem je sicer bistveno daljša. Če se omejimo zgolj na povojno obdobje, je najprej treba omeniti referenta za arhive in kulturne vrednosti pri okrajnem izvršnem narodnoosvobodilnem odboru za Goriško, ki je začel z delom maja 1945. Skrb za varstvo arhivalij je nato prevzel leta 1952 ustanovljeni Okrajni muzej in arhiv, vendar arhivska dejavnost v okviru muzeja nikoli ni prav zaživela. Zato je v letih od 1966 do 1972 arhivsko službo na severnem Primorskem izvajal Arhiv Slovenije iz Ljubljane. Ta je nekatere manj zahtevne naloge varstva, zlasti pa sprotno prevzemanje arhivskega gradiva od ustvarjalcev prepuščal na novo ustanovljenemu arhivskemu oddelku pri skupščini občine Nova Gorica. Ta in pozneje ustanovljeni arhiv kot njegov naslednik sta naslednjih dvajset let domovala v kletnih prostorih občine in sodišča. Ti pa niso bili primerna rešitev, kar se je pokazalo ob poplavi leta 1983. Prizadevanja predvsem lokalnih oblasti in nekaterih krogov v arhivski stroki so novembra leta 1971 končno privedla do sklepa občine Nova Gorica, da se za naloge varstva arhivskega gradiva na območju treh severnoprimeških občin ustanovi samostojni zavod, sprva poimenovan Primorski, kmalu nato pa Pokrajinski arhiv v Novi Gorici. V naslednjih desetletjih se je postopno kadrovsko okrepil in danes za približno 2300 tekočih metrov gradiva skrbi devet strokovnih delavcev; ti skrbijo za vse strokovne postopke, od prevzema do uporabe. Leta 1987 se je arhiv vselil v novo, po ustreznih standardih varstva zgrajeno stavbo, potem ko je bilo v katastrofalni poplavi jeseni 1983 v kleti občinske zgradbe poškodovano veliko arhivskega gradiva.

Gradivo, ki ga hrani novogoriški arhiv, je mlajšega izvora, saj so starejši dokumenti javne uprave in služb iz časov Avstrije in Italije večinoma ostali onkraj državne meje, v nekdanjih upravnih središčih. Najstarejši dokument je sicer iz let 1501-1505, vendar je to žal povsem osamljen primer. Tudi dokumenti iz 17. stoletja so le posamezni. Za naslednja stoletja velja, da je gradiva postopno vedno več, vendar lahko o večji količini govorimo šele za obdobje 20. stoletja. To zlasti velja za čas po letu 1945, ki obsega približno 80 odstotkov vseh arhivalij.

Arhivski fondi in zbirke se delijo v več skupin: uprava pred letom 1945 in po njem, pravosodje, gospodarstvo in bančništvo, vzgoja in izobraževanje, kultura, znanost, šport, zdravstvo in sociala, politične stranke in družbenopolitične organizacije, društva, zemljiška gospodarstva, osebni fondi, zbirke fotografij, razglednic, filmov, mikrofilmov in zvočnih zapisov.

Slavnostno odprtje arhivske zgradbe v Novi Gorici, 8. maja 1987

Uporaba arhivskega gradiva je namenjena za različne potrebe oziroma namene, pri tem naj zlasti poudarim našo izobraževalno dejavnost, saj k nam zahaja veliko šolske mladine – bodisi kot mladi raziskovalci, ali pa obiskujejo naše predstavitve v okviru rednega šolskega pouka. Tudi uporaba za upravne namene je precejšnja, saj smo v zadnjem letu prejeli skoraj tisoč vlog in izdali preko šesto ustreznih potrdil.

Trideseto obletnico ustanovitve našega arhiva smo zaznamovali v juniju z izdajo zbornika. Poleg spominskih prispevkov zlasti tistih, ki so sodelovali pri razvoju arhivske službe in ustanavljanju arhiva, je v njem v besedi in sliki predstavljeno tridesetletno obdobje delovanja arhiva. Tretji, osrednji vsebinski sklop sestavljajo strokovni članki, napisani na podlagi obdelave arhivskega gradiva o temah, ki so si jih avtorji, arhivisti, izbrali poljubno, po svoji presoji.

Drago Trpin

Preselitev arhivskega gradiva v Pokrajinskem arhivu Maribor

Arhiv v Mariboru je imel neprimerne prostore za arhivska skladišča, ki so bila na lokacijah zunaj arhiva. Inšpektor za kulturno dediščino nam je postavil rok decembra 2001, do katerega si moramo pridobiti primernejše prostore.

V vročem poletju smo začeli iskanje primernih prostorov za 5500 t.m. arhivskega gradiva, ki je bilo hranjeno v neprimernih prostorih in jih je bilo zato treba izprazniti. Prostore smo skupaj z Mestno občino Maribor iskali že daljše obdobje. Ponujali so nam